

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 8 K
pol leta . . . 4 „
četrt leta . . . 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Gradišče št. 2.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Leto se bliža koncu!
Pošljite nemudoma zaostalo naročnino, ker moramo poravnati v tiskarni svoje račune! — Ali ste že listu pridobili novega naročnika? Ako še ne, storite to takoj, najpozneje pa z novim letom! Pomagajmo si sami, ker nam drugi nečejo!

Politiške pravice učiteljstva in „Slovenec“.

Kakor mladino tako tudi kmeterajši uvajamo v stranko nego v kulturo. Seljaka političko prej buditi nego ga kulturno obraziti, je opasno počenje in demagogija. Umevno in opravičljivo je le v izrednih, nenormalnih razmerah.

Dr. Fr. Ilešič: „Kultura in politika“

S tem je že označeno naše stališče, ki ga zavzemamo glede vzgojnega stališča med narodom. Menimo, da se demagoštva učiteljstvu ravno ne more očitati in bodisi to z ozirom na njega podrobno osebno delo, bodisi to z ozirom na njega liste, bodisi to z ozirom na splošno stanovsko in narodno delovanje. In če učitelj deluje in dosega uspehe na kulturnem polju naroda, si s tem utrdi svoje socialno stališče med narodom in zadobi tako tudi politički vpliv med ljudstvom, potem se vzdignejo ravno člani S. L. S. in prično z najpogostejšimi sredstvi rovat zoper takega učitelja, potem so ravno člani klerikalne stranke, ki s skrajno demagogijo nastopajo pri ljudstvu, blatijo učiteljstvo po shodih in hujskajo ljudstvo zoper šolo in učiteljski stan po svojih blatnih časopisih.

Zakaj, — to je lahko umevno, ker delovanje učiteljstva ni prenašeno, a je sigurno in je tudi pravilno, ker si učiteljstvo zida svoje političko stališče na podlagi kulture, ne pa kakor klerikalizem sploh — z demagogijo.

Koliko političkih pravic pripušča klerikalizem učiteljstvu pri nas, se vidi že iz tega, da se hujska ljudstvo že zoper kulturno delo učiteljstva, ker se samo oddaleč boji, da si učiteljstvo ne pribori svojih političkih pravic.

Pač smešno postaja laskavo in prijateljsko stališče, ki ga zavzema „Slovenec“ (štev. 271.), boječ se, da dr. Tavčar ne napravi politički atentat na pravice učiteljstva. Z dr. Tavčarjevo izjavo bi radikalklerikalci oprali svojo kožo, da preslepe učiteljstvo.

Najbodo uverjeni klerikalci, da ni učiteljstvo toliko zaslepljeno, da bi ne znalo ločiti mnenja političkih voditeljev od načel strank in da se samo zaveda svojih pravic.

Smešno so besede „Slovenca“ o zasebnem življenju učiteljstva: „V svojem zasebnem življenju pa živa uradnik polne državljanske pravice, ki jih sme tudi izvrševati v mejah dostojnosti in poštenosti, da se iz njegovega nastopa vidi, da ima v svojem političnem delovanju res pred očmi splošni blagor družbe, od katere ima svojo eksistenco in je dolžan z

vsemi svojimi močmi delovati za njen prospeh.“

Ni li po tej izjavi učitelj upravičen nastopati tudi političko, tudi na shodih, da brani svoj stan, da brani sebe, da brani šolo? In kje je tedaj to klerikalno načelo, ker se gode slučaj, da če nastopa učitelj in javno brani sebe, stan in šolo pred gnusnim hujskanjem klerikalizma — se ga disciplinira tako ali tako!

Hinavci vi; mari ste že pozabili na korupcijo, ki ste jo započeli ob pričetku svojega zavladaanja?! Ravno učiteljstvo pokaže lahko klerikalizmu grda dejanja tega nasilja!

In od kje ta „Slovenčeva“ fraza: „politiška svoboda“, ko vendar klerikalci pri nas niti ne morejo govoriti o kaki politični svobodi, ki jo dajejo učiteljstvu, ko je vendar vse delovanje klerikalizma samo stremljenje, zadušiti vsako političko in kulturno svobodo. Edinole, če je že skrajna in neizogibna sila, jo dopušča.

Ne da se vezati učiteljstvo pri svojem stanovskem in kulturnem delovanju ne na interese te, ne one stranke; ne na mnenje tega, ne onega političkega voditelja, ker ono se združuje v stanovski organizaciji pod praporom splošne naprednosti in najsibodi posameznik pripadnik te ali one napredne političke stranke. Pri svojem stanovskem in kulturnem narodnem delovanju si ne da učiteljstvo vplivati od nikogar izven organizacije in niso zanj meročajne izjave političkih voditeljev. Sicer pa, saj tu ni združeno in zastopano učiteljstvo samo ene dežele, torej tudi ne enega voditelja!

Ne branimo tu nikogar, ker smo in ostanemo kot stanovska organizacija neodvisni od političkih strank in voditeljev; da pa pri tem dopuščamo posamezniku kot zasebniku zasebno političko svobodo, ki mu jo daje državljanska pravica, ker smo si v svesti, da ni v sreču učiteljstva tako zajeden fanatizem in politička strast, da bi imelo to vpliv na njega stanovsko in kulturno delovanje — kakor se to dogaja pri naših klerikalnih gospodarjih, kjer se po prepričanju prosilca ocenjuje sposobnosti in zmožnosti!

Sicer so pa tu prav na mestu besede slavnega pedagoga Diesterwega, ki se v tem z njim popolnoma strinjamo, ko pravi: „... Keiner ist wirklich und in Wahrheit ein Lehrer, dessen Interesse nicht von den Zuständen und Tätigkeiten auf dem politischen und sozialen Gebiete gefesselt wird. Also wir fordern vom Lehrer ein lebendiges, lebhaftes Interesse für jene Dinge, jedoch mit der Beschränkung, daß es seine pädagogische Wirksamkeit nicht beeinträchtigt. . . Schande und Schmach über den Lehrer, wenn er sich an den großen Angelegenheiten seiner Nation und den wichtigen Angelegenheiten seines Heimatlandes nicht beteiligt!“

Če bi ne poznali dosedanjega stališča „Slovenca“ v tem oziru, bi mu sedaj verjeli! Dixi.

Dr. Laginja na avdienci pri cesarju.

Povedali smo že v svojem listu, da sta obljubovala dr. Laginja in dr. Trinajstić ob

sklepanju kompromisnega volilnega in deželnega reda, da pridobita Slovanom v Istri pravice posebno na polju šolstva. Povedali smo tudi, da po enoletnem obstanku deželnega zbora, izvoljenega po novem volilniku, ni nobenih pridobitev.

Mi se nočemo hvaliti, da je ravno to ganilo dr. Laginjo, da se je podal v avdienco k cesarju, vendar pa objavljamo, da se je pritožil tudi dr. Laginja o pomanjkanju slovenskega šolstva v Istri in s tem je potrdil tudi on našo prej navedeno trditev.

Priznavamo, da so se deželni poslanci mnogo trudili, da zadobe slovanskemu narodu v Istri več enakopravnosti, a vendar moramo omeniti, da sta se dr. Laginja in dr. Trinajstić prenašala ob sklepu kompromisnega deželnega reda; zakaj preden se je sprejel ta deželni red, je bilo potrebno odpraviti vse one cikle, ki zdaj zadržujejo delovanje deželnega zbora. Posebno se je bilo treba zagotoviti zaradi šolstva, ker to, da imajo naši poslanci pravico zaustaviti zborovanje, ni še dovoljna garancija. Italijani imajo še preveč ljudskih šol, iz deželnega zaloga se jim vzdržuje realni gimnazij, licej, kmetijski zavodi, podpira se gimnazij in podpira se zloglasna Lega nazionale, da ložje vzneverja svojemu narodu slovanske otroke v Istri. Pri takih razmerah malo briga Italijane, ako deželni zbor ne zboruje leta in leta! Briga pa Slované, ki trpe pomanjkanje na vsem in ki niso enakopravni z Italijani v drugem kakor v plačevanju deželnih davkov, s katerimi se jih zatira in izneverja svojemu narodu!

Vemo, da nam poreče, kritikovati je lahko, a tudi vemo, da je rekel neki učitelj že ob posvetovanju o kompromisnem dež. redu, da ne more biti za ta red, ker je prepričanja, da na podlagi tega ne bodo Slovani na šolskem polju nič na boljem, in mi smo tudi pisali o tem v 14. štev. našega lista 1. 1908. Spinčić in Mandić sta mogoče upoštevala to izjavo in glasovala proti novemu deželnemu redu. Ako bi bili upoštevali to izjavo še drugi tačasni deželni poslanci, bi ne bi bilo treba ravno sedaj doktorju Laginji prositi prav glede šolstva na avdienci.

Kaj pomaga dr. Laginjeva prošnja? Šole vzdržuje država ali dežela. Istrski deželni zbor ne zboruje zato, da mu ni treba dovoliti stroškov za slovansko šolstvo, a državni zbor dovoljuje rajši stroške za ponemčevalnice v Primorju. Posamezna oseba, pa bodi še tako visoka, v tem oziru ne more nič, ako ima še boljše voljo. Dr. Laginje prošnja ostane torej brezuspešna, le kvečemu bi lahko zalegla kot pesek v oči volilec, česar pa dr. Laginja ne potrebuje.

Zaradi tega naj nihče ne misli, da hočemo mi grajati dr. Laginjo. Mi smo še hvaležni, ko vidimo, da se trudi, da bi zadobil slovanskemu narodu šol na katerisibodi pošten način, vendar moramo opomniti naše državne in deželne poslance, naj vedno pojmiyo, da so vlada in italijanski poslanci v zvezi in da jih gledajo uloviti, da se vrši pritisk še dalje na slovanski narod v Primorju. Dobro vedo, ako bi se dalo slovanskemu narodu priložnost, da se izobrazijo in razvije vse svoje moči, bi lahko odbil vsak pritisk, in zato so ravno edini v zadrževanju slovanskega šolstva.

„Zaveza avstr. jugoslov. učit. društev“ se je že 1905. leta, ko je zborovala v Pulju, zavzela za slovansko šolstvo v Istri in glasovala za sledeče resolucije:

I. slovensko in istrsko-hrvaško učiteljstvo, zbrano v Pulju na glavni skupščini „Zaveze avstr. jugosl. učit. društev“ protestuje proti nezakonitemu postopanju laško gospodovalne stranke glede ljudskega šolstva hrvaške in slovenske narodnosti v Istri;

II. zahteva od c. kr. vlade pravično uravnavo hrvaškega in slovenskega ljudskega kakor srednjega šolstva;

III. naroča vodstvu „Zaveze“, da poda slovanskim klubom avstrijskega državnega zbora jasno sliko vsega istrskega šolstva s prošnjo, da naj smatrajo to vprašanje kakor glavno točko slovanske vzajemnosti.

Ostalo je vse to glas vpijočega v puščavi, čeprav je „Zaveza“ storila svojo dolžnost.

Letos so se zavzela na iniciativo tržaškega učit. društva vsa primorska učit. društva in dosegla, da so vložile tudi nekatere občine deloma po državnih poslancih, deloma naravnost pri ministrstvu sledečo peticijo:

Po ljudskem štetju iz l. 1900. je na Primorskem 75.6546 ljudi, in sicer 30% Slovencev, 20% Hrvatov, 47% Italijanov in 3% Nemcev.

§ 19. državnega osnovnega zakona določuje, da se ima dati vsaki narodnosti priložnost izobraževati se v svojem materinem jeziku.

Medtem, ko obstoji na Primorskem za Italijane in Hrvate po ena državna srednja šola, imajo Nemci celo šest državnih srednjih šol; a v očigled zgorej omenjenemu paragrafu ni v Primorju nobene državne srednje šole s slovenskim učnim jezikom.

Zaradi tega morajo slovenski dijaki po večini pohajati nemške srednje šole, kjer gotovo ne dobe priložnosti, da se dovoljno izobražujejo v materinem jeziku.

Ako je potreba za 3% nemškega prebivalstva šest držav. srednjih šol, je za 20% Hrvatov gotovo premalo le ena državna srednja šola, a Slovenci, ki jih je 30% imajo tudi pravico, izobraževati se v svojem materinem jeziku.

Da se še nadalje ne krši gori navedeni paragraf drž. osnovnega zakona, zahtevajo podpisani, naj se ustanove na vseh državnih šolah z neslovanskim učnim jezikom v Primorju vzporednice s slovenskim, oziroma v hrvaškem delu dežele s hrvaškim učnim jezikom.

* * *

Za to peticijo se je mnogo potrudilo „Slov. učit. društvo v Istri.“

Ali je pomagalo to ali kaj drugega, da so se naši državni poslanci ganili in zahtevali od vlade, da se ustreže tej skromni zahtevi, to je razburilo Italijane na Primorskem, in učiteljsko društvo „Lega del' inseganti“ je sklicalo protestni shod v Trst 28. novembra t. l. Politiško društvo „Edinost“ je sklicalo tudi javen shod zaradi te zadeve ravno na isti dan v Narodni dom v Trstu.

Čuditi se moramo listu „Edinost“, da postavlja slovenskemu učiteljstvu za zgled italijansko učiteljstvo. Najbrž bi rado imenovano uredništvo doseglo, da bi mu zopet napisali članek v album, kakor smo ga priobčili v 17. številki našega lista l. 1906.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca novembra K 233.635.51.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Šolarska zavetišča v Ljubljani.

Dnevno zavetišče za šoloobvezno mladino obojega spola ustanovi mestna občina ljubljanska, izvršujoč sklep občinskega sveta z dne 19. maja 1908. Za to potrebni posebni prostori se zagotove pri stavbi nove dekliške šole ob Čopovi cesti.

Pomen in namen dnevnega zavetišča, čigar nujna potrebnost se je poudarjala tudi na letošnji okrajni učiteljski konferenci v Ljubljani, je pa sledeči:

V Ljubljani in njeni najbližji okolici se zadnja leta boljbolj širi industrija, z njo pa narašča delavski sloj. Sploh ima kakor drugod tudi naše mesto mogočno privlačno silo na kmetiško prebivalstvo: zlasti se vdove z deco kaj rade s-lijjo s kmetov v mesto. Ves ta novi prirastek našemu prebivalstvu je pa ubožen; le z enim je od Boga bogato obdarovan: z otroki. Obilica zaroda je gotovo vesel pojav, zakaj ni žalostnejše bilance v življenju naroda od one, ki izkazuje krčenje njegovega števila, naj je tudi le relativno, v primeri z naraščanjem drugod. Toda življenska sila naroda ne tiči zgolj v njegovi številnosti, ampak tudi — in to v najodličnejši meri — v njegovi telesni in duševniakovosti. V tem pogledu pa sedanje stanje dobrega dela našega ljubljanskega proletarskega zaroda ne obeta nič veselega.

Premnogi starši iz teh krogov nimajo časa, mnogi tudi ne sposobnosti, nekateri ne sredstev za vzgojo in oskrbo svojih otrok in jih, hočejo nočejo, prepuščajo telesnemu in duševnemu propadu.

Na primer: Mati, tvorniška delavka, odhaja dannadan zjutraj ob 6. z doma in se vrača šele ob isti uri zvečer. (Ima dva dečka, ki hodita v šolo. Zjutraj jima nakuha lonec takozvane kave, in ob tej luži živita ves ljubi dan. — Druga taka mati daje otroku vsako jutro desetico, češ, idi v ljudsko kuhinjo na kosilo. Enkrat ali dvakrat gre otrok res tjakaj, tretjič si pa stvar premisli in si namesto tečnega kosila kupi potice ali piškotov, ali pa nese denar v kinematograf ali na vrtiljak, saj kruha za glad se lahko zastoj dobi pri [usmiljenih] ljudeh, na polju se pa ponuja repa, korenje in koleraba, kar je tudi dobro v sili. — Enako se s hrano godi otrokom vdovcem, pa tudi v družinah, kjer živita oba roditelja, ni dostikrat nič boljše, ker se morata pač oba pehati za vsakdanjim kruhom. — Da taki otroci zastanejo v telesnem razvoju, in da jim s telesom onemorejo tudi duševne sile, je le naravno.

Pomanjkanje slehrnega nadzorstva in vzgajalnega vpliva v šoleprostem času pa [rodi] tudi druge slabe posledice. Otrok, samemu sebi in svoji lastni pameti prepuščen, se neizogibno izpridi. Nevajen točnosti se zakesni v šolo, a ko je prišel prekesno, se boji, da bo oštet in se ne upa tistega poldne v šolo; rajši se potika po mestu, in „gleda štacune“. Ta izprememba mu je všeč in drugo pot niti ne pozikusi več iti v šolo, ampak se kar koj poda na kratkočasni „tef“. Slabi tovariši se kaj hitro znajdejo, postopajo vkpuje, preže pri kinematografih in komedijah, kade iz pobranih ostan-kov, napravljajo cigarete in se posvetujejo, kako priti do denarja. Drug drugega poučujejo v umetnosti beračenja in kraje, imajo pa devet-letni smrkolini tudi že pomenke o „puncih“.

Tako vzrašča rod — in mnogoštevilen je zanikern na telesu in na duši, brez sposobnosti za delo, brez načrta za bodočnost. Deklica ali deček še ništa stara 14 let, pa že se čuje iz njih ust značilni program: „Kaj, jaz sem meste-n otrok, mene bo že magistrat redil!“ —

Čim odrasejo šoli, težko vztrajajo v katerenkoli uku ali delu. Rokodelstvo menjavajo za roko-delstvom, nobeno jim ne diši, o vsakem pravi-ju, da škoduje njihovemu zdravju; če jih ne bole prsa, jih pa boli zadnica, izgovor imajo vedno, in ako jim kaže, si na lepem izmislijo kilo! Mojstri se že boje teh ljubljanskih srajc in tožijo o njih, da ne znajo niti jesti, tečna hrana jim ne gre, le sladkarije in delikatese bi jim ugajale; potuhnjeni so in nepošteni, ne-snažni in delomrzni. Zato jemljejo mnogi mojstri rajši dečke s kmetov navzlic njih nezadostni šolski izobrazbi.

Starši tega zaroda so pa dvojne vrste. Eni s skrbjo in strahom zasledujejo vznemir-ljivi razvoj otroka in mu izkušajo priti v okom. Izročijo in priporočijo otroka čez dan kaki sosedu v plačano nadzorstvo in rejo, toda za malo de-narja je malo nadzorstva, in navsezadnje vsaka stara ženica tudi ni usposobljena za nadzorstvo in vzgojo navihanega in razposajenega mla-dega ptiča. Vse ostane kakor je bilo, oče in mati pa begata okolo in prosita, da bi se spre-jelo dečka vsaj čez dan v kak zavod. Toda v ta namen prihaja v poštev edino Marijanišče, ki ima 60 takozvanih azilcev zgolj v dnevni oskrbi, katero število pa ne odgovarja niti če-trtini resnične potrebe in je vedno polno za-seženo. — Ti starši z najhvaležnejšim srcem pozdravljajo objubljenost ustanovitve mestnega šolarskega doma in težko, težko pričakujejo, da se skoraj otvori!

Velik del staršev je pa po bedi, žganju, lastni zanemarjenosti in duševni toposti slep za razvijajočo se zaniknost svojega naraščaja, ki mu še potuho daje, kjer in kakor more in ga iz-reja desetkrat bolj mehkužno, nego meščanstvo izreja svoje otroke!

Vsem tem otrokom je treba nadomestila za vzgojo, ki jim je brez krivde ali po krivdi staršev ne nudi dom. Ker je pa mnogo teh otrok — vodstva ljubljanskih mestnih šol so jih poizvedujočemu društvu za otroško varstvo imenoma naznanila okolo 200 — mora biti pri-lika za to nadomestno vzgojo vrejena na naj-širši in čim cenejši podlagi.

Temu namenu ima torej služiti dnevno šolarsko zavetišče. Prenočujejo zavetiščniki doma. Zjutraj gredo vsak v svojo šolo, koj po šoli se pa zbirajo v zavetišču, kjer se naj po-čutijo popolnoma domače. Tu imajo svoj od-počitek, tu se pripravljajo za šolo in spišejo svoje naloge, poskočijo in se poigrajo. Opoldne dobe kosilo, preprosto, zadostno in tečno; na-uče se jesti! Po kosilu počitek, zabava ali pri-prava za popoldanski pouk, odhod v šole; po šoli zopet sestanek v zavetišču, kos kruha in kaj zraven in potem koristno in zabavno ukvar-janje do večera. O prostih delavnikih so ves dan v zavetišču, v nedeljah in praznikih pa redno pri svojih starših, ki so ta dan prosti.

Pouk, delo in zabava v zavetišču ne bodo imeli nič šolašterskega značaja na sebi, dasi ga bodo vodile in nadzorovale po preudarje-nem, določenem načrtu pedagoško usposobljene osebe. Na vzporedu zavetišča bodo: Mladinske igre, telovadba, poučni izleti; pomoč pri pri-pravljanju za šolo, rokotvorci pouk, pouk v lepem vedenju, vrtnarstvu, pri deklicah tudi sodelovanje v kuhinji; petje, glasha, gledališke prireditve; predavanje s skioptikom, morebiti kinematograf itd.

Pristop k popoldanskim uram se bo do-volil lahko tudi takim otrokom, ki so s kosilom preskrbljeni doma.

Uspeh se bo sigurno pokazal. — V lan-skih počitnicah je bival mal oddelek dunajskih zavetiščnikov (vseh jih je na Dunaju nad 30 tisoč!) v Kamniku. Vedli so se izobno in pri-ljubili so se kmalu nele Kamničanom, ampak tudi kmetiškemu prebivalstvu okolice, ki jim je rado donášalo sadja. Kako vse drugačna je sedaj še naša taka mladina, o tem se lahko bridko potoži vodstvo počitniške kolonije v Za-tišji! — Toda to, kar se da doseči pri dunaj-ski mladini, se bo doseglo tudi pri naši. Vzgo-jili si bomo čvrst, pošten, za delo sposoben naraščaj. in ta naraščaj nam bo hkratu pionir redu in snage v svojem domačem krogu!

Stroški vzdrževanja se bodo, ako ne po-vse, pa vsaj v dobrem delu pokrivali po pri-spevkih staršev. Plačevanje teh prispevkov bo hkratu nudilo priliko za potrebni stik s starši, ki jih bo tudi vabiti na šolarske produkeije v zavetišču.

Ljubljansko zavetišče pa naj vzpodbudi ustanovitve sličnih zavetišč tudi po drugih, zlasti industrialnih krajih naše domovine!

Zagovor.

(Iz Komna odziv „Revolucionarju“ kot audiatu et altera pars.)

„Revolucionar“ opisuje v 48. številki „Učiteljskega Tovariša“ uradno konferenco učiteljstva sežanskega okraja.

Kar piše, mene ne zadevajoč — tran-seat; o tem pa, kar mene zadeva, ne morem in ne smem molčati.

Omenja namreč, da „je bil moj re-ferat le slika nastopa o straneh sveta“ in da „je bila debata jka-živahna“ (glede mojega referata namreč — tako jaz to razumem). Dalje pravi: „Re-ferat ni odgovarjal naslovu“. — Temu moram po vsem oporekati. Konferenčno vprašanje je bilo: „Kako opišeš svojo ob-čino?“ Iz vprašanja ni razvidno, kaj in kako naj se temu ugodi. Učitelj lahko spiše metodično razpravo, ali pa napiše navadni opis občine, n. pr. zemljepisni položaj občine, vo-dovje, nižavje, podnebje in geološki značaj. Opiše potem materialno in duševno kulturo prebivalcev in zgodovino kraja ter državno ure-ditev itd.

Jaz sem se odločil za prvo, t. j. za me-todično razpravo. — V tem smi-slu sem jaz spisal svoj referat, in da sem jo dobro pogodil, svedoč, da me je g. nad-zornik pri konferenci izbral in določil poročevalcem.

Navadno izbirajo nadzorniki poročevalce med najboljšimi referati, in ta čast je mene — starosto učiteljstva — zadela. — In morda zaraditega ta jezica „Revolucio-narja“.

Poročal pa sem ne le „o straneh neba“, kakor piše „Revolucionar“, ampak podal sem celo sliko, kako naj učitelj metodično obravnava pri zemljepisnem pouku svojo občino. To je resnica.

Debata pa ni bila „živahna“, kakor piše „Revolucionar“, ampak bolj mrtva, nego živahna, zakaj le par učiteljev se je oglasilo k besedi — omenivši svoje pomisleke. Te sem pa temeljito — na podlagi svojega re-ferata — zavrnil, kar je tudi g. nadzornik po-trdil — rekiš, da naj na ta način vsak učitelj obravnava svojo občino, kakor sem jaz Komen. — In moj referat je bil z [odobravanjem in rokoploskom od vsega učiteljstva sprejet. — Čudno, da ni „Revolucionar“ to slišal? Pa, ako ni slišal, bi moral to videti, saj je imel štipalnik na — nosu. Povere merlatto! Man merkt die Absicht. — Ob koncu svojega referata pa nisem stavil nobenih tez ali pred-logov. G. Ravbar je končno v svojem elabo-ratu stavil predlog, naj učiteljstvo opiše za bo-dočo okr. učit. konferenco ves sežanski okraj. On je o tem jako izobno poročal in so bili predlogi en bloc sprejeti. To je prava istina.

Iz tega sledi:

1. ni res, da je bil moj referat „le slika nastopa o straneh sveta“;

2. ni res, da je bila glede tega debata „živahna“.

3. ni res, da moj referat ni odgovarjal naslovu.

„Revolucionarju“ nasvetujem končno, naj vbodoče poročja golo istino. Naj ne — pika po nepotrebnem. Takim činom ne pri-demo do sloge, ki je tako potrebna učiteljstvu. Če ni bilo „Revolucionarju“ kaj umestno ali pravilno, je imel priliko popraviti v zborovanju. Bolje v brk povedati, nego zahrbtno javno pi-sariti. — „Revolucionarji“ sicer delajo povsod za razdor, a učiteljstvo ne potrebuje „revolu-cionarjev“, zakaj mi želimo v učiteljstvu mir, kolegialnost in pravo vzajemno delovanje v pro-speh našega šolstva. Naj nam bo vedno geslo: „In necessariis unitas! — Diesterweg piše sicer: „Leben heißt kämpfen“, pa tega med nami ne uvažujmo! — Bo-dimo složni!

Starosta

učiteljstva sežanskega šolskega okraja.

Dodatek uredništva: Priob-čujemo ta zagovor, ker nečemo nikomur delati krivice. Ne želimo pa, da bi se sedaj razvila kdove kaka polemika.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje 8. decembra ob 8. uri zjutraj v Celju s sledečim vzporedom:

1. Zapisnik.

2. Predavanje tov. Vrečarja: „Izlet v Pariz.“

3. Poročilo o „Lehrerbundu“ (tov. Slanc).

4. Društvene zadeve in nasveti.

5. Iz šolske prakse.

K mnogobrojni udeležbi vljudno vabi odbor.

Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo 19. dne novembra v Celju. Ude-ležba je bila piela, kar pa pride na rovaš sla-bemu vremenu. Na novo sta pristopila društvu tovariša Alojzij Bučar iz Dobrne in Franjo Žagar iz Celja, kot gostje so bili navzoči gđ. Ahtikova iz Žaleca in tov. Šijanec iz Gornjega grada, iz Gorice pri Rečici pa je prihitel to-variš Radoslav Knaflič.

Tovariš predsednik pozdravlja navzoče člane, zlasti nanovo vstopla, in c. goste, po-sebe pa še tov. Zinko Kovačičevo iz Petrovč kot bivšo marno članico, ki se zaradi bolezni v zadnjem času ni mogla udeleževati naših se-stankov. Tovarišu Hriberniku iz Teharij čestita na dobro prebitem usposobljenostnem izpitu, tov. Logarju, enemu naših najprirednejših zbo-rovalcev, pa želi mnogo srečnih in zadovoljnih dni v zaslužnem pokopju. Omenja tudi, da se je več tovarišev in tovarišice oprostilo, gđ. Ko-sijeva pa pošilja vsem članom tovariške in bla-gajničarske pozdrave.

Tov. predsednik je nadalje razkladal o pomenu takozvane „Haftpflichtversicherung“, nekaj podatkov je tudi dal navzoči tov. Šijanec kot tajnik učit. društva gornjegrajskega, kjer že imajo takšno zavarovanje. Ker pa je tov. Logar pri zadnjem zborovanju učit. društva za laški okraj od tov. Gnusa zvedel, da baje za-varovalno društvo članom nič ne plača, se na predlog tov. Brinarja poveri tov. Knafliču, naj natanko pouči to zavarovalno zadevo in o nji svoječaso poroča, pa tudi tov. Gnus naj pošlje svoje informacije.

Pri poročilu o glavni skupščini „Zaveze“ v Mariboru poudarja tov. Brinar zlasti, da so bili pri tej tudi navzoči zastopniki češke in poljske učiteljske Zveze, ter izraža ve-selje na stremljenju po zdru-žitvi vsega slovanskega uči-teljstva na Avstrijskem, ker s tem posredno vrši združitev vseh avstrijskih Slovanov. Ako Zveza združi vse slovanske narode, je vredna, da se nje ime blišči z latinski črkami v povest-nici slovanskega učiteljstva. Pono sni smo pa, da smo mi učitelji prvi, ki se združujemo v Avstriji na slo-vanskem stališču.

Poročilo o „Lehrerbundovem“ glavnem zborovanju je odpadlo, ker noben naših tova-rišev ni bil delegat, sicer pa bo tov. Slanc pri-hodnjič predaval o „Lehrerbundu“ sploh. V de-legaciji L. se je razpravljalo o jako važnih, zlasti nas spodnjestajerske tovariše zadevajočih stvareh, ki pa baje morajo ostati tajne. Tova-riši delegatje pač naj pomislijo, da so odpo-slanci vsega slovanskega učiteljstva, ki so kot taki dolžni svoje tovariše o važnih zadevah obvestiti, da se s skupnim posvetovanjem pravo ukrene. Sklenili smo, predsedstvo Zveze napro-siti, da prepokrepi po enem delegatu poročja o seji delegatov v Gradcu.

Tov. Vrečar je moral svoje nameravano predavanje opustiti, predaval pa bo prihodnjič pred društvenimi zadevami. Ker je naš tovariš precej sveta obhodil ter marsikaj videl in iz-kusil, bo predavanje jako zanimivo. Ker si nas eden ne more meni nič, tebi nič privoščiti kakega izleta v Carigrad, Pariz, Amsterdam in kam drugam, bomo tokrat zastoj poleteli s tov. Vrečarjem v Pariz. Upamo, da te ugodne prilike nihče ne zamudi.

Pri točki „Iz šolske prakse“ je tov. Ču-lek predlagal, naj bi eden tovarišev referiral „o pravnem razmerju šolskega vodstva do krajnega šolskega sveta“. Sklenili smo, da stalni odbor spravi to točko na dnevni red za uradno uči-teljsko skupščino, seveda bi se pa o tej točki poprej že razpravljalo pri društvu.

Prihodnje zborovanje bo 8. decembra t. l. ob 8. uri zjutraj pod devizo: Vsi v Pariz!

Ormoško učiteljsko društvo je zbo-rovalo 4. novembra t. l. v ormoški slovenski šoli. Vreme je bilo ugodno, a v kljub temu udeležba slaba.

Društveni predsednik tovariš Rajšp po-zdravi vse navzoče presrečno, posebno pa dež. sod. svetnika g. dr. Ivana Preskerja, ki je radevolje prevzel predavanje za ta dan; potem čestita tovarišu Žolnirju na imenovanju nadučit-eljem, naznani novo pristopivša uda, tovarišico Podgorelčevu in tovariša Bobiča, ter predstavi in pozdravi gosta iz Središča, g. jurista Vrabla. Nadalje poroča predsednik nakratko o letošnji glavni skupščini „Zaveze“ v Mariboru, pri ka-teri je bilo naše učiteljstvo častno zastopano, medtem ko se je „Lehrerbundovega“ zboro-vanja v Gradcu udeležilo le 8 društvnikov, akoravno je bilo to zborovanje za vse štajersko učiteljstvo velikega pomena.

Presrečno pozdravljen začne govoriti dež. sodni svetnik g. dr. Presker o obširnem pred-metu „O skrbstvu otrok“. Za njegovim jasnim, temeljitim, nad uro trajajočim, posebno za učit-elje poučnem predavanju se je razvil živahen razgovor in je g. predavatelj na stavljen vpra-šanja in nastavljene nasvete v korist te akcije v našem okraju odgovarjal, oziroma svetoval tako, da je upati, da se bo s tem storil tudi

Dalje v prilogi.

v našem okraju velik korak naprej. G. dež. sodni svetnik je obljubil podavati tudi o drž. zakonu, kolikor pač sega v predmet skrbstva otrok.

O normalijskem indeksu je nazorno razpravljaj na podlagi novih tiskovin tovariš Porrekar.

Bazpravljale so se še interne stanovske zadeve, tiče se poslovnega jezika, razpisovanja učiteljskih služb, Vaudovega spomenika i. dr.

Tovariš Dom. Serajnik se je naprosil, da predava o novih Družovičevih pesmaricah pri prihodnjem glavnem zborovanju, ki se bo vršil 13. januarja 1910.

Srednješolski vestnik.

**** Nezaslišana denunciacija slovenskih profesorjev.** Wiener Deutsche Korrespondenz obdoljuje slovenske srednješolske profesorje veleizdajniške propagande, da mislijo na ustanovitev jugoslovanske države, Slovenski profesorji razširjajo — tako pravi omenjena korespondenca — med slovenskimi srednješolci strupene, hujskajoče slovenske liste. Za balkanskih nemirov so baje dovolili nositi dijakom rdeče fese, dovolili so jim zbirati za vence na grob septembrskim žrtvam in so celo sami položili venec. Imajo baje društvo, ki nima le slovenskih tendenc, ampak eminentno protiaustrijske in protidinastične. Kot dokaz navaja „W. D. K.“ Gajevo slavnost, ki je bil baje strahovit protiaustrijski. Glavni grešnik je tu prof. Tominšek, ki je na državnem gimnaziju na slavnosti slavil Gaja. „W. D. K.“ v voji zaslepljenosti pozablja, da je Gaja odlikoval sam cesar Ferdinand, ne ve, da je Gaj stopil v službo avstrijske politike in je s tem celo podpiral nje nemške tendence. — Da bo naše srednješolsko profesorstvo kdo obdolžil veleizdaje, protiaustrijskega in protidinastičnega mišljenja, to je pa vendarle malo preveč!

**** Dvojna mera.** Znano je, da šolske oblasti — celo na Kranjskem — nerade gledajo, če nosijo srednješolci slovensko narodno polhovko, ki je vendar ni smatrati kot kak znak demonstracije, ki se je pojavil zaradi kakegakoli povoda. Niti misliti bi se ne smelo na kako izzivanje, zakaj jasno je vendar, da to, kar je rabil narod od nekdaj, sme rabiti tudi sedaj. Ko so nato v vročih poletnih dnevih začeli rabiti dijaki jugoslovanske fese, je oblast to prepovedala. A s kako pravico? Sedaj pa hodijo po Ljubljani nemški srednješolci z nemškimi čepicami in uprizarjajo svoj „buml“ po Selenburgovi ulici, ki najbrže postane drugi „Prikop“. Bo li šolska oblast to prepovedala in bo li, ker je pri Slovencih tako radikalna, tudi temu nemškemu dijaštvu prepovedala nošo hlače iz irhovine, zelen klobuk s kozjo brado, sivo suknjo iz lodna in druge take reči? Saj je tudi to narodna noša, ki se Slovincem prepo-veduje.

**** Osebnosti.** Pravi učitelji Simon Dolar v Kranju, dr. Jos. Mencej v Idriji, dr. V. Sarabon v Novem mestu in Edmund Kolbe v Kočevju so v svojih službah stalno potrjeni ter so dobili profesorski naslov.

**** Za ravnatelja na ptujski gimnaziji** je imenovan bivši tamonjši profesor fizike in matematike, dr. Schöbinger. — Dijaki so mu napravili bakljado in so imenitno po mestu — hajlali!

**** Imenovan** je za šolskega svetnika bivši vodja nemško-slov. gimnazijskih razredov v Celju, g. Ivan Liebkounik.

**** II. letni občni zbor goriške podružnice „Društva slovenskih profesorjev v Ljubljani“** se je vršil v Gorici. V odboru za l. 1909/10. so ti-le profesorji: predsednik I. Košnik, podpredsednik F. Mašera, tajnik A. Ipavec, blagajnik F. Povšič ter Adolf Šaup, namestnik je J. Žilih, računski preglednik sta šolska svetnika A. Santel in A. Fras. Podružnica bo štela v tem letu nad 30 članov. Vsak mesec enkrat priredi podružnica društveni sestanek.

**** Statistika dijaških samoumorov v Nemčiji.** Število samoumorov gimnazijskih dijakov v Nemčiji je tako veliko, da dela pedagoškim in drugim avtoritetam opravičene preglednice. „Hamburger N.“ so objavile te dni statistiko dijaških samoumorov v zadnjih 30 letih, t. j. od l. 1875. do 1905. V predgovoru izkuša avtor dokazati, da tolik narastek dijaških samoumorov izvira iz vedno večje mehkužnosti. Zistematičnemu in naravnost strašno naraščajočemu številu teh samoumorov je iskati vzroka samo v nekaki epidemiji, ki se kaže tudi na drugih, duševnih in moralnih poljih. Prvih pet let, od l. 1875.—80., je bilo, kakor dokazujejo razne znanstveno strokovne revije, dobiti v vsem samo tri slučaje dijaških samoumorov, od katerih enemu je bil vzrok velika žalost zaradi smrti staršev. V letu 1875. in 76. sploh ni bilo nobenega dija. samoumora; ravnotako ne v letu 1878. Samo v letu 1877. sta bila dva slučaja in v letu 1879. en slučaj. Od tedaj raste število neprenehoma z malimi presledki. Od l. 1875. do 1905. ni bilo nič manj nego 15 slučajev. Tudi v letih 1906., 1907. in

1908. je število vedno naraščalo in je v letu 1909. jako naraslo. Do sedaj največje število je doseglo leto 1901. z 21 slučaji; 20 slučajev je bilo v letu 1897. in 1898.

Književnost in umetnost.

„Novi akordi“ prinašajo v novembrski (6. številu) sledeče skladbe:

1. Fran Gerbič (Ljubljana) Impromptu za klavir.
2. Anton Lajovic (Ljubljana) „Mati in dete“ za en glas in klavir. (Besede Majkov—Cv. Golar.)
3. Dr. Gojmir Krek (Dunaj) „Srbska narodna“ za mešan zbor.
4. Emil Adamič (Trst) Otroške pesmi. Uspavanka za en glas in klavir. (Besede Vidine.)
5. Vzdihi za mladostjo, besede in napev Janka Lebana (Bukovica nad Škofjo Loko) za mešan zbor.
6. Vjek. Rosenberg (Varaždin) „Cvetna polka“ za klavir.

Naša bodočnost. List za šoli odraslo mladino. Zadnja številka ima sledečo vsebino: Mi gremo naprej. Ob Tyrševi petindvajsetletnici. Iz Tyršev mladosti. Pomen Tyrša za Sokolstvo. Tyrš, njegova gesla in pomembne misli o Sokolstvu. Ustavoznanstvo. Kako so nastale pravljice o bajkah. Prirodoslovni paberki. Vestnik za sokolski naraščaj. Pismo mladim čitateljem „Naše bodočnosti“. — Sokolska društva naj bi bolj marljivo razširjala „Našo bodočnost“ med svojim naraščajem!

Kulturno delo.

+ **Ciril-Metodovo podružnico** so ustanovili na Vinici na Dolenjskem dne 21. pret. mes. Pristopilo je 36 letnih in 33 podpornih članov. S kulturo k svobodi!

+ **Javna ljudska predavanja v Trstu.** Socialni odsek tržaškega slov. učiteljskega društva je pogodil pravo, ko je letos na poziv akad. fer. društva „Balkan“ stopil z njim v skupno akcijo, da se oživotvori po tržaškem ozemlju redna ljudska predavanja ter s tem zamaši vrzel, ki je zijala v splošni organizaciji tržaških Slovincov. Prvi, dobro uspeli poizkusi so dokazali, da je energično in smoteno zaprieto delo na polju javne izobrazbe našlo med trž. občinstvom dober odmev, če se upošteva razne splošne in krajevne razmere, ki jih — upamo — ne bo težko premagati. Neobdarjen s svetim blagoslovom je znal novoustanovljeni „Odsek za javna ljudska predavanja“ premestiti razne težkoče ter je še meseca oktobra stopil pred javnost. S tem je bil — kakor je poročala „Edinost“ 17. nov. — „postavljen zgodovinski mejnik med minulostjo in bodočnostjo dela na važnem in izdatnem polju javne naobrazbe.“ Seveda — mimogrede rečeno — tudi par prekelj s klerikalne strani ni manjkalo dasi se je odsek postavil na povsem nestransko stališče.

Dosedaj so se vršila sledeča predavanja:

Dr. Jos. Wilfan: „Razvoj tržaške luke“. Predaval v tržaškem Narodnem domu ter isto predavanje ponovil v Škedenju in sicer v prvič 17. okt., v drugič 7. nov.

Dr. Egon Starč: „Zlata Praga“. Predaval 26. oktobra v tržaškem Narodnem domu.

Naš tovariš Ferdo Plemič (Kleinmayr) „Obris kulturnega razvoja človeštva“. Predaval v trž. Narodnem domu 23. novembra. Tudi to predavanje se ponovi pri Sv. Ivanu in na Opčinah.

Predavanja so ilustrovala skioptične slike. Poslušalstva se je vsakrat odzvalo od 150 do 200. Buren aplavz, ki so ga želi vsi predavatelji, je bil priča, da je naša njihova beseda odmev med občinstvom. Za prihodnje mesece tega in prih. leta si je odsek zagotovil sodelovanje drugih dobrih predavateljev. Dobro in sveti stvari jako koristno bi bilo, ako bi odsek sprejel tudi izdatnejšo gmotno podporo od strani boljše situiranih krogov. Dosedaj je bil pač navezan na lastna skromna sredstva.

Za kroniko navajamo še imena odbor-nikov:

Od akad. dr. „Balkan“: Iv. Čok, pred- sednik; F. Perhave, tajnik; Marij Dobrila, Karel Ferluga, Borštink.

Od trž. učit. društva tovariši: Ferdo Kleinmayer, podpredsednik; Iva Sabadinova, blagajničarka; Andrej Čok, Adalbert Stubel, Seme.

Tudi tu imamo deloma kos učiteljskega dela pred seboj. Naši vztrajni tovariši v Trstu si s tem delom napišejo gotovo najlepšo stran v svoji kroniki. Le pogumno naprej, akademiki in tovariši naši, ljudstvo, ki vas tam doli itak že ve ceniti, bo vam gotovo tudi v tem slu-čaju izkazalo svojo hvaležnost vključno klevetvi nasprotnikov! Ti grizejo, ker drugega ne znajo, mi pa delajmo!

Politiški pregled.

* **Prepovedan italijanski oklic.** Tržaško italijansko učiteljsko društvo je hotelo objaviti oklic, v katerem poziva, naj se meš-čani z vsemi močmi upro zahtevam Slovincov, ki jih vlada podpira, da laško posestno stanje povsod napadajo in po ustanovitvi slovenskega učiteljskega v Gorici zahtevajo dvojezične gimnazije in slovenske vzporednice na vseh državnih šolah na Primorskem. Oblast pa je prepovedala objavljenje oklica, tudi ko so se črtale ome-njene točke.

* **Kulturni boj na Francoskem.** Po-novne afere v šolah utrjujejo antiklerikalno gi-banjanje. Časopisje zahteva od države strogega postopanja. Žadnji nagovor papežev pri spre-jemu francoskih romarjev je zbudil v zbornici veliko ogorčenje, ker je papež imenoval fran-coske učne knjige brezbožne. — Kakor poro-čajo časopisi, je sklenil ministrski svet, da ne bo predlagal državnega šolskega monopola, tem-več počakal nadaljnjega razvoja klerikalne šolske vojne, zakaj število staršev, ki so proti oficial-nim učnim knjigam, je jako majhno.

* **Socialni demokrat župan ko-danjski.** V tajni seji mestnega zbora je bil z 18 proti 16 glasovom izvoljen županom socialni demokrat Knudson. Šest glasovnic je bilo praznih.

* **Vojni proračun za Srbijo.** Proračun vojnega ministrstva za l. 1910 brez izrednih dodatkov je določen na 32,687.864 dinarov. Srbski vojni proračuni od leta 1880. so bili: 1880: 7.342.734 dinarov, 1885: 16,211.256 dinarov, 1904: 20,030.986 in 1905: 20,498.855 dinarov.

* **Italijanski proračun.** Finančni mi-nister je v proračunu za 1909/10. določil do-hodke na 2101,556 889 lir, izdatke pa na 2007,116 774 lir. Prebitek znaša torej skupaj 93,940.115 lir.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Dobrotnik, ki neče biti imenovan, je daroval 300 K v obliacijah; tov. Albin Stritar in Fran Žagar ml. iz Postojne 10 K; tov. Albin Strekelj, učitelj in župan v Naklem na Primorskem 10 K, ki jih je plačal G. Matija Dežjot, ker se je ustavilo sodno postopanje zaradi žaljenja časti, skupaj 320 K; zadnjič izkazanih 3003-10 K; doslej darovanih 3323-10 kron. Bog plati.

Obrambni vestnik.

* **Krvav škandal, ki je le mogoč na Kranjskem.** K temu našemu poročilu imamo še pripomniti, da dotični tovariš se se-daj ni prejel svoje plače in ne nakazila ter mu teče sedaj že peti mesec, da je brez pozitivnega zaslužka. To namreč, da ni prejemal v počitnicah nič plače, akorav je že lansko leto poučeval, je mogoče le pri učiteljskem stanu, kjer se gode protirazumne stvari in se menda to, da ni v počitnicah pouka, prišteva učiteljevi krivdi. Išli si zaslužka, če ga imaš kje, če ne — pa berači! In sedaj se mu zavlačuje še ta zaslu-žek, kar zopet službuje — za tri mesece nazaj. Saj menda v počitnicah ni potreba učitelju živeti in sedaj lahko živi, kakor smo že rekli, od kredita, da se bo „gospodi“ izljubilo spi-sati in urediti potrebna poročila glede njego-vega nakazila. Pa naj kdo reče, da ne vladajo pri učitelstvu krasne razmere in se učitelstvu ne godi izvrstno. Kaj si je vendar mislil Goethe, ko je pisal: „Wer nie sein Brot mit Tränen aß, wer nie die kummervollen Nächte auf seinem Bette weinend saß: der kennt euch nicht, ihr himmlischen Mächte!“

* **Naslov šolskega ravnatelja** je po-delil naučni minister voditelju šulferajuske za-sebne šole v Opatiji, Emmerju. ter imenoval definitivnima začasna učitelja istega zavoda, Brücknerja in Penitza. Vsi ti gospodje so for-malno nameščeni na državni šoli v Pulju, v resnici pa prideljeni gori imenovani nemški zasebni šoli v Opatiji, ki ji je namen ponem-čevati Opatijo. Ker o kakem imenovanju učiteljev slovenskih zasebnih šol po Primorskem v državno službo še ni nič slišati, sklepamo, da je toli naglaševano nepristranost vlade ba-rona Bienenrtha umevati tako, da se ne sme nikakor zahtevati, da bi one slovenske šole, ki so natlačene slovenskih otrok, uživale kako vladno podporo, ampak da gre vladna podpora le onim nemškim šolam, ki so natlačene — tudi slovenskih otrok.

* **Polno kopico ovadb** zoper nadučitelja Janka Žirovnika, zdaj nadučitelja v Borovnici, je iz čiste krščanske ljubezni do bližnjega vložil znani župnik Zabret iz Vid. Vida nad Ljubljano. Te ovadbe so bile pa tako to-meljito podprte, da je sklenil deželni šolski v svet v svoji zadnji seji, naj gredo v — koš!

* **Boj za slovensko šolo v Mariboru.** V Mariboru se je nabralo 44 podpisov staršev za javno slovensko ljudsko šolo in se je toza-devna vloga poslala „dež. šol. svetu“. Ta jo je poslal mariborskemu mestnemu šolskemu svetu, ki bo sedaj napel vse sile, da prepriča starše,

da javna slov. ljudska šola v Mariboru ni po-trebna. „Grazer Tagbl.“, ki je priobčil to vest, javka, da se bodo morda mariberski Nemci seznanili z bojem za „manjšinsko“ šolo.

Koroške vesti.

—o— **Brezpravna** je v resnici postala slovenska Koroška. Na celovškem c. k. r. d. r. ž a v n e m k o l o d v o r u zapirajo mirne Slovence edino le zato, če zahtevajo vozni listek v svojem materinem jeziku. Več prihod-njič o teh kulturnih škandalih!

—o— **Najsevernejša slovenska po-stojanka** na Koroškem so Dječkše. Odda-ljene so dobre tri ure od Velkoveca, visoko gor v gorovju. V Dječkšah je trirazredna nemška šola, nemška požarna bramba in se zaganjajo nemški valovi srdito v to našo postojanko, a stoji trdno kakor skala. Biva tam zaveden, čvrst slovenski rod, ki ima izbornu delujočo bralno društvo. V nedeljo, dne 22. t. m., je priredilo to društvo poučno zborovanje, ki je bilo jako lepo obis-kano. Bilo je navzočih nad 100 ljudi. Preda-vali so predsednik društva Puče Janez kmet v Dječkšah, Treiber Franc, župnik pri Št. Rupertu, Pesek Anton, učitelj na Ciril-Me-todovi šoli pri Velikovecu, Tamburaši iz Veli-koveca so ne le izbornu tamburirali, temveč so uprizorili tudi gledališki predstavi: „Kmet in fotograf“ in „Poštna skrivnost“. Obe igri sta jako ugajali. Na Dječkšah pastiruje vrli rodoljub župnik H r a b a, rodom Čeh, ki ima velike zasluže za tamkajšnje slovensko trdnjavo.

—o— **V Št. Rupertu** pri Velikovecu na Koroškem je štirirazredna Ciril-Metodova šola, ki je prava potreba za ta okraj, zakaj blizu ni slovenske ljudske šole, in v nemško mestno šolo v Velikovecu love slovenske otroke od blizu in in daleč. Okrog Velkoveca se vrši pravecat lov na otroke, a slovenska šola v Št. Rupertu vidno naprejuje. Letos obiskuje to šolo: I. razred 42, II. 45, III. 62, IV. deklški razred 35, IV. deški pa 28 otrok, skupaj 212 otrok, in sicer je 78 dečkov in 134 deklic.

—o— **Brezpravna slovenska Ko-roška.** O tej temi imamo pripravljen članek, ki ga priobčimo prihodnjič.

—o— **Nadučiteljsko mesto** je prosto na dvojezični trirazredni ljudski šoli v Meži na Koroškem. Prošnje naj se vložijo do 12. de-cembra pri okrajnem šolskem svetu v Veli-kovecu.

Glasbeni vestnik.

Glasbeni odsek deželnega „Slov. učiteljskega društva v Ljubljani“ ima v soboto, dne 4. t. m. svoj prvi sestanek ob 8. uri zvečer pri „Zlati kapljici“. Gg. člane glasbenega odseka prosimo, da se sestanka polnoštevilno udeležijo. Izvzeti so tova-riši, ki so preveč oddaljeni — z dežele. Po-sebnih obvestil se ne bo pošiljalo! —l.

Vestnik.

+ **Maks Šribar.** Pišejo nam: Na Žusmu smo pokopali dne 20. pret. m. tovariša Maksa Šribarja. Dne 18. je poučeval še do enajstih predpoldne. Čutil se je slabega ter hotel k zdravniku. Komaj se je pražnje oblekel, mu pretrga srčna kap nit življenja. Ker je domači župnik bolan, je vodil izprevod župnik pri Št. Štefanu, g. A. Zdolsak, v spremstvu dveh so-sednih duhovnikov ter se v lepih besedah ob grobu poslovil od rajnega, poudarjajoč, da se je bil posvetil najvažnejšemu poslu na zemlji, ki ga je še zadnje uro opravljal: vzgoji mla-dine. Vključ slabemu vremenu, slabi cesti in veliki oddaljenosti je bila udeležba stanovskih tovarišev častna. Z njo so pokazali mnogošte-vilnim domačinom, da solidarnost učiteljstva ni prazna fraza. — Pokojnik zapušča vdovo in tri nepreskrbljene otroke. Blag mu bodi spomin!

Prvi roditeljski sestanek pri Sv. Antonu poleg Kopra je uspel nad vse pri-čakovanje dobro. Prisotni so z velikim zani-manjem poslušali izvajanja poročevalcev. Nisem pričakoval niti polovice toliko udeležnikov, ker se je tega dne plesalo po vseh krahmah — bilo je namreč 8 porok — in ker je kraj, kakor vam že znano, jako raztresen. Čudim pa se, da so se udeležili sestanka skoraj sami očetje. Izmed 60 udeležnikov je bilo namreč samo 7 mater. — Sam sem obširno pojasnoval pomen roditeljskih večerov, vmes pa utaknil marsi-kako zrnec o vzgoji otrok, oziraje se posebno na domače razmere. V preparacijo mi je iz-borno služila knjiga „Šola in dom“. Da, knjige naše „Šolske Matice“ so vredne zlata; naj bi ne bilo tovariša in tovarišice, ki ne bi bil njen naročnik! Tovariš Anžlovar iz Marezig je pre-daval o laži, tov. Čerut iz Truskih pa o žalost-nih posledicah igranja za denar. Laž in igra sta v naših krajih jako razširjeni razvadi. Obrazi staršev so kazali, da razumejo stvar. V lepih besedah, čisti slovenščini, je prepro-st kmet zahvalil učiteljstvo na koristni pri-re-ditvi in v nemal navzočih za dobro stvar. — Sestanka se je udeležila tudi vrla tovarišica Prešernova iz Dekanov, akademik Jurca in se-

danji občinski tajnik Keršovani iz Marezig ter troje gospodov iz Kopa. Občinski tajnik Kosmina in dvoje drugih mož iz Dekanov so prišli pa prepozno. Tov. Kurec, župan marezijski i. dr. so izpričali svojo odsotnost. — Po sestanku sem povabil tovariše in prijatelje na kozarec rujnega. G. Kosmina je „za kazen“ pregledal naše žepne in vzel iz njih 10-44 K za Ciril-Metodovo podružnico v Dekanih. Pamniti je, da je bilo to 28. dne meseca. — Zdaj me pa obhaja strah — ne da mi morda grob izvrže kosti ali da oslepim, ne — ampak: Med nami Slovenci vzplamti vsaka novost liki plamen iz slame, ki se hitro uduši. Če bom mogel torej poročati, da se je udeležilo drugega roditeljskega sestanka pri Sv. Antonu 40 roditeljev, bom zadovoljen. — Želim čitati v „Tovarišu“ čimprej poročil — kakor zadnjič rečeno — iz drugih krajev slovenske Istre. — Vaš J. V.

Okrajna učiteljska društva na Kranjskem prosimo, da plačajo letnino „Slovenskemu deželnemu učiteljskemu društvu“.

Josip Travno sliko iščemo. Kdor jo ima, bodisi samega ali pa v kaki skupini, s katere bi ga fotografskim potom posneli, jo blagovoli poslati tovarišu Dimniku v Ljubljano. Travno sliko nujno rabimo za „Tovariševo“ jubilejno številko. Tudi zadajo A. Žumrovo sliko, ko je bil že odlikovan iščemo. Kdor jo ima, jo blagovoli poslati tov. Dimniku. Slike se bodo po uporabi nepokvarjene vrnile.

Matej Močnikovo sliko že imamo. Posnel jo je tukajšnji fotograf Berthold iz neke skupine prav dobro. Kdor si hoče to sliko kupiti, jo dobi pri fotografu Bertholdu po eno krono.

Kmetijska šola na Grmu ima letos 10 drugoletnikov in 22 prvoletnikov. — Izmed učencev prvega tečaja je 21 Kranjec in 1 Štajerc, zimski tečaj šteje 9 učencev, letni pa 13.

Sulferajnsko šolo mislijo ustanoviti Nemci na Glincah pri Ljubljani, ker se jim sedaj bae toliko otrok iz Gline, Viča in Božne doline potujči na slovenski šoli na Viču. Hm!

Usposobljenostni izpiti za ljudske in meščanske šole so se pred ljubljansko izpraševalno komisijo končali. Izpise so napravili sledeči kandidati in kandidantje, in sicer: za meščanske šole: Leopold Levstik v Krškem in Helena Petričič v Ljubljani, oba z nemškim učenim jezikom. Dopolnilne izpise so napravili: Elizabeta Matko iz Gornjega grada iz verouka; Valentin Mikuz, nadučitelj v Prečni, iz nemškega učnega jezika; Josip Roš, učitelj v Dolu, iz verouka; za ljudske šole z nemškim učenim jezikom: Kristina Sattler v St. Vidu nad Ljubljano, Angela Zurec v Prečni; za ljudske šole s slovenskim in nemškim učenim jezikom: Slavoj Dimnik v Trstu, Ivan Gabrovšek v St. Petru, Tit Grčar na Raki, Gabriel Grile na Studencu pri Krškem, Josip Jerše v Kapelah pri Brezicah, Milko Jerše v Ormožu, Ljudevit Mikolič v Ribnici Karel Mravljak v Čadramu, Karel Perko v Smihelu pri Novem mestu, Fran Riglar v Hotičah, Karel Bostohar v Kostanjevici, Josip Wagner v Spodnji Šiški, Marija Arzelin v Ljubljani (z odliko), Ana Bantan v Bavtvasi, Frančiška Bedenk v Kropi, Viljemina Beniger v Ribnici, Angela Cerar v St. Jurju, Doroteja Debeljak v St. Vidu pri Grobelnem, Neža Detela v Ljubljani, Ana Erzim v Semiču, Antonija Fabjan v Celovcu, Terezija Furlan na Igu, Rozalija Goli v Trstu, Ana Gorjup v Trbovljah, Fran. Grom v Zgor. Tuhinju, M. Kastelec v Mekinjah, Ana Kenda v Kamniku, Julijana Kobal na Drenovem griču, Ana Lebar v Ljubljani, Marija Likar v Mokronogu, Ivana Logar v Trnovem, Marija Luckmann v Ljubljani, Ana Mach v Ljubljani, Ema Mencin v Ljubljani, Ivana Mesec v Černeči vasi, Katarina Miglič v St. Jurju pod Kumom, Hermina Pellau v Spod. Šiški, Ana Pirc-Gabrič v Zabukovju pri Sevnici, Marija Pleško na Dunaju, Olga Požnenel v Trstu, Pavla Rihar v Ljubljani, Marija Rojnik v Orli vasi pri Braslovčah, Ernestina Rozman v Šmartnem pri Kranju, Marija Sodnik v Šmarju pod Ljubljano, Elizabeta Steyer v D. M. v Polju, Roza Svetlič na Ježici, Ana Šiška v Ribnici, Marija Tavčar v Kopanju, Julijana Toplikar v Ljubljani, Frančiška Triller v Ljubljani, Ivana Valenčič v Dobravi pri Kropi, Berta Valenta v Šmarju pod Ljubljano, Slavica Vencajz pri Sv. Andreju na Koroškem, Viljemina Vidic v Poljanah, Katarina Vilhar v Koritnicah, Cecilija Vilman na Jesenicah, Marija Vodušek na Dunaju.

Izpiti učiteljske usposobljenosti na moškem učiteljskem v Gorici so skončali pretekli četrtek. Prijavljenih je bilo 94 kandidatov in kandidantj. En kandidat je napravil izpit z odliko, 90 je usposobljenih in padli so trije.

Preizkušnje usposobljenosti za ljudske šole so se vršile v Gorici pred izpraševalno komisijo ravnakov minola dva tedna. Preizkušnje so napravile sledeče dosedanje začasne učiteljice: Baje Stefanija, Cigoj Zinka, Čičigoj Marija, Čok Irma, Fa-

kin Marija, Godina Marija, Heren Marta, Jevšek Gizela, Havel Karolina, Macarol Ana, Mithans Marija, Mozetič Ivanka, Poljšak Felicita, Sancein Avrelja, Sorčan Marija, Strel Ana, Smid Adela, Tomšič Stefanija, Trdan Marija (z odliko), Vatovec Josipina, Vrezeec Vida, Ziegler Sabina.

Za slovensko šolstvo v Trstu. Pol društvo „Edinost“ sklicuje na 5. december t. l. velik javen shod v Trstu, na katerem se bo razpravljalo o slovenskih zahtevah glede ljudskih šol.

Dihur umoril dete. Dve leti staro dete rodovine Wickede blizu Kolina ob Benija napadel dihur ter ga na vratu tako razmesaril, da je izkrvavelo. Ko je prišla mati je bilo dete že mrtvo.

Za „Südmark“ so nabrali na „Schillerjev dan“ novembra meseca po večini visokošolci 28.194 kron.

Ponemčevanje Brega pri Ptuj. Dne 22. novembra se je ustanovila na Bregu pri Ptuj podružnica Schulvereina.

Razširjene so ljudske šole na Karolinski zemlji in v Gornji Šiški v trirazrednico, v Dolenji vasi pri Ribnici v štiri-razrednico.

Imenovanje. Dež. odbor je imenoval drž. kletarskega nadzornika Iv. Belleta za ravnatelja na kmetijski šoli v Gorici, Josipa Zidaška za strok. učitelja na slov. kmet. šoli v St. Jurju ob j. ž.

Stroške za šolarsko kuhinjo v Vojniku pri Celju je dovolil nemški „Schulverein“ v svoji zadnji seji.

Za izboljšanje slovenskega pouka na nemških šolah v Trstu je vložil dr. Rybač v državnem zboru interpelacijo na naučnega ministra.

Na meščanskih šolah za dečke je dovolil dež. šol. svet na Kranjskem hospitirati tudi deklicam pod gotovimi pogoji. Deklice bodo v prostih odmorih med urami zapustile šolsko sobo in bodo skupaj. Vstopile bodo v šolsko sobo z učiteljem.

Iz šolske službe na Kranjskem. Imenovani so za nadučitelje: Jos. Mihelič iz St. Lovrenca v Predvor; Melhior Dolenec iz Črnomlja v Železniki; Jos. Lipovec v Bukovem; Bogomir Fegic iz Studenega v Nadanje selo; Alojzij Ponikvar iz Vel. Trna v Soro. — Prestavljena je Franja Vilhar iz Šembij v Nadanje selo. — Stalno sta imenovana: Rudolf Poljanec v Šmartnem pri Litiji; Stefanija Pogorelec v Starem Kotu. — Gospé Grile-Dostal v Loškem potoku in Vidi Vrezeec na Studencu menjata svoji službeni mesti. — Učiteljica Marija Tome pri Sv. Križu pri Litiji dobi enoletni dopust. — Stalno upokojena je Marija Galle v Cerknici. — Namesto na dopustu se nahajajočega učitelja Edvarda Bohinca pride v Cerklje pri Krškem suplentinja Angela Sakotnik. Namesto obolele učiteljice Elvire Bernot pride v Veliki Podlog suplentinja Alojzija Maurin.

V. J. Harliček a bratr, v Podčrbrady (Kralj. Češko), slavnoznani izvozni dom modnega in rokotvornega blaga, otvoril je božično razprodajo po znižanih cenah in pošilja v izbero vsakemu, ki se sklicuje „na naš list, zbirko vzorcev blaga za gospode in dame, namiznih in kavčnih garnitur, robcev, brisač iz Havličkega blaga, pripravna za božična darila poštne prosto. — Priporočamo c. učiteljstvu te rečno in solidno prvo češko tvrdko v naročitev.

Solsko zdravstvo.

Šolski zdravniki.

Razne kulturne države so že zdavno uvedle v šole zdravniška preiskovanja, ki imajo namen, da skrbje za higieno šolskih otrok v šolskih poslopih.

Naša ljuba Avstrija, ki je dosedaj še vedno našla potrebnih milijonov za topove in bojne ladje, dočim na šolskem in higieničnem polju skopari, se tudi ni več mogla ustavljati vseobči zahtevi po šolskih zdravnikih.

Končno je bila namreč tudi pri nas izdana naredba naučnega ministrstva, ki se z njo uvaža šolsko-zdravniška služba.

Šolski zdravniki se po tej naredbi nameščajo za sedaj samo za moška učiteljska in pričnejo poslovati že decembra t. l.

Glavna naloga šolskih zdravnikov bo sledeča: Začetkom vsekega šolskega leta bodo natančno preiskovali učence, na kar bodo izključali one, ki jih bodo spoznali nespodobnimi za šolo v zdravstvenem oziru, in pa take, ki bodo kazali znake kake epidemične bolezni.

V dobi prvih dveh šolskih mesecev bodo ostali učenci zoravniško nadzirani in jih bodo preiskovali; zdravnikom bodo na razpolago posebne vprašalne pole, ki jih bodo starši učencev morali izpolnjevati z vsemi potrebnimi podatki glede zdravstvenega stanja učenca.

Kakor hitro dozna zdravnik za kako bolezen na učencu, bo moral to nemudoma sporočiti staršem pismenim potom.

Ne bo pa naloga šolskih zdravnikov, da bi lečili bolne učence.

Oni učenci, ki bi oboleli na važnih telesnih organih, se bodo morali stalno voditi v evidenci v svrhu posebnega nadziranja tudi po prebiti bolezni. Šolski zdravnik bo posejal šolo

najmanje enkrat vsak mesec, vsak posamezen razred pa vsaj po enkrat v zimskem in poletnem semestru.

Poseti bodo veljali ne le učencem, ampak tudi šolskim napravam in posloju sploh.

Naredba naučnega ministrstva vsebuje razen teh glavnih določil še podrobna navodila za zdravnike o periodičnih pregledovanjih šolskih poslopih, o postopanju v slučaju epidemij, kakor tudi o službeni tajnosti in o sestavi letnih poročil šolskih zdravnikov.

Šola za jetične otroke. V Čikagu so na mestne stroške ustanovili šolo za jetične otroke. Šola je podobna mestu iz samih šotorov.

Škodljivost kajenja za ženske so dokazali zdravniki s številnimi poizkusi. Živali (morske prešičke, kunce itd.), ki so jih izpostavili vplivu tobakovega dima in jim dasi rživati vodo, v kateri je bila razredčena tobakna žlindra, so rodile vedno mrtve mladiče. Pri delavkah v tobaknih tvornicah se pogosto pojavljajo prezgodnji porodi, živi rojeni otroci pa so slabotni in zgodaj umro. Kajenje tobaka je jako škodljivo za ženske, in neka zakonska predloga v angleškem parlamentu se temeljito bavi s kajenjem otrok in sploh mladoletnih oseb.

Pouk v zdravilstvu na ženskem učiteljskem. Že od l. 1900. je deloval šolski svetnik in ravnatelj goriškega ženskega učiteljskega, prof. Stefan Križnič, na to, da bi se uvedel na ženskem učiteljskem pouk v šolski higieni po posebno v to določenem zdravniku. — Končno so dosegla prizadevanja zaslužnega ravnatelja popoln uspeh, tako da je smatrati pouk zagotovljenim. V slovenskem oddelku bo poučeval zdravnik dr. Ernest Dereani, v laškem oddelku pa zdravnik dr. Viktor Pavis. Pouk se bo vršil v I in IV. tečaju, in sicer po dve uri v tednu v I. in po eno uro v tednu v IV. tečaju. — Uvedba pouka v zdravilstvu na ženskem učiteljskem je neprecenljive važnosti toliko za šolske otroke kakor tudi za bodoče učiteljice, ki jim bo koristil še prav posebno v slučaju, da se poroče in postanejo kdaj zakonske matere; saj nihče ne prihaja tolikokrat v položaj kakor ravno matere, ko jim je čisto nujno treba poznanja vsaj elementarnih pravil zdravilstva.

Boj proti trakulji. V Zedinjenih državah, zlasti v južnih mestih, je trakulja jako razširjena. Posebno so tej bolezni podvrženi ubožnejši sloji, ki malo gledajo na snago ter niso izbireni v življanju mesnih jedi. Da se prepreči nadaljno razširjanje trakulje, je ameriški milijonar John D. Rockefeller daroval posebni komisiji, ki ima nalogo, da natančno prouči to bolezen, 1 milijon dolarjev.

Epilepsija in nje odpravljenje je bila poseben predmet natančnih in velevažnih obravnav mednarodnega zdravniškega kongresa v Budapešti. Kako dalekosežen pomen se pripisuje temu predmetu, izhaja od tod, da se je za odvracanje epilepsije konstituirala mednarodna liga, katere centrala je Budapešta. Budapeštanski specialni zdravnik dr. Aleksander B. Szabo se že več let z uspehom trudi, da bi raziskal problem zdravljenja epilepsije in svoj že preizkušeni zdravilni način trpečim napravil dostopen s tem, da na vprašanja epileptičnim bolnikom radovoljno daje pojasnila.

Serum proti raku. V Koloniji je izumil učenjak dr. Oto Schmidt serum proti raku. Poizkusi na miših in podganah so se izvršno obnesli.

Zastrupljenje z alkoholom. 5, 6 in 8 let stari otroci branjevke Ditmer v Korneuburgu so pili v njeni odsotnosti orehovca. Vsi so zboleli in 5 letna Ana je komaj čez dva dni prišla k zavesti. — Svarite vedno mladino pred uživanjem alkohola.

Iz slovanskih pokrajin.

„Slovanski Dom“ v Sarajevu. „Česka beseda“ v Sarajevu je razposlala na vsa sarajevska hrvatska in srbska društva spomenico, v kateri jih poziva na skupni in složni odpor proti navalu tujih elementov. Spomenica pravi med drugim: „Nemci si hočejo zgraditi „Das deutsche Haus“, za to je treba nam Slovanom, da si kot odgovor na to sežidamo svoj „Slovanski Dom“. Dasi smo mi sami tu slabi, vendar imamo za sabo silne brate. Čehi nas bodo duševno in gmotno podpirali, a tudi simpatije naših prekosavskih bratov so nam zagotovljene.“ — Vsa društva so se odzvala pozivu. Po raznih posvetovanjih se je sklenilo da se z združenimi močmi čim najprej prične z gradbo „Slovanskega Doma“, ako bi Nemci v Sarajevu hoteli ustanoviti stalno nemško gledališče, se bodo tudi Slovani pobrigali, da se osnuje stalno slovansko gledališče.

Dva milijona za umetnike. Ruski profesor dr. J. Konidži je te dni poklonil novemu društvu ruskih umetnikov za podpiranje ruske umetnosti svoje posestvo na Krimu, ki se ceni na 2 milijona rublov.

Krakov — velemesto. Cesar je sankcioniral zakon gališkega dež. zbora, ki določa, da se krakovski občini pridruže neke sosedne občine. Tako šteje sedanji Krakov nad 100.000 prebivalcev.

Svečanost petrograjskega „Sokola“. Predproše sobote je slavil petrograjski „Sokol“, ki šteje sedaj sto članov, veliko svečanost. Preselil se je namreč v nove prostore, ki mu jih je prepustilo ministrstvo komunikacij

v Sadovi ulici št. 50. Svečanosti so prisostvovali mnogi odličnjaki, kakor minister komunikacij S. V. Buchlov, namestnik ministra prosvete L. A. Georgievich, admiral Viren, senator N. A. Sultan, general Volodimirov in mnogi drugi. Podpredsednik društva Reiman je imel krasen govor, v katerem je naglašal, da je sam car priznal važnost Sokolstva s tem, da je izdal ukaz, da se sistem sokolske telovadbe uvede v vojsko in mornarico. Ker se v Rusiji sokolska društva številno množe, se ustanovi sokolska zveza za vse carstvo.

Hrvatska opereta v Frankfurtu. Albinjeva opereta „Baron Trenk“, ki je že na Dunaju dosegla lep uspeh, se je te dni igrala v Frankfurtu. „Frankfurter Zeitung“ prinaša precej obsežno in prav prijazno kritiko. Pravi med drugim: „Glasba, ki jo je napisal Feliks pl. Albini, se dviga n. pr. v melodramu prvega dejanja ter v velikem prizoru med Trenkom in Lidijo popolnoma v operno.“

Hrvatski književniki, ki so se bolj zaradi osebnosti, nego zaradi načel razcepili v dve skupini, se dogovarjajo sedaj, kako bi se zopet sešli na skupnem delu. Iz Zagreba poročajo, da „Matica Hrvatska“, ki je zbrala okolo sebe konservativnejše elemente, pojde na roko književnikom okolo „Savremenika“ („društvo hrvatskih književnikov“), s tem, da preneha s publikacijo svojega „Glasa Matice Hrvatske“ in da bo izdatno podpirala „Savremenik“, s tem bi končal razpor, ki je bil na veliko škodo napredku hrvatske književnosti.

Prisilno krščenje Židov v Rusiji. Nekoliko časa sem so se Židje zopet začeli v večem številu naseljevati na Angleškem. „The Weekly Chronicle“, ki se boji židovske poplave, je pri nekaterih židovskih naseljenih rodovinah povprašal po vzrokih, zakaj so odšli iz Rusije. Te so mu odgovorile, da so zbežale iz Rusije, ker se boje prisilnega krščenja. Odradbo nekaterih guvernerjev, da imajo židovski otroci pohajati kristjansko službo božjo in da se ima povodom molitve za carja postaviti na sinagogo križ, smatrajo Židje kakor začetek prisilnega pokrščenja.

Slovenec v ameriškem držav-nem svetu. Matija Nemančič v Jolietu je edini Slovenec in Slovan, ki se udeleži konvencije v New Orleansu glede predlagane zgradbe kanala od Čikago do Mehikanskega zaliva. Nemančič je odpotoval z jolietso delegacijo v St. Louis, kjer se je pridružil predsedniku ameriške republike Taftu in njegovemu spremstvu na vožnji po reki Misisipi navzdol do New Orleansa.

Maksim Gorki — ravnatelj gledališča. Maksim Gorki misli kmalu prevzeti vodstvo neke ruske gledališke družbe, s katero misli gostovati po večih ruskih in vseh evropskih glavnih mestih. Zadnje mesece svojega bivanja na otoku Capri je uporabil v to, da je še dovršil neko dramo.

Strossmayerjev spomenik. Društvo hrvatskih umetnikov je imelo že dni sejo, na kateri se je razpravljalo o oddaji del za Strossmayerjev spomenik. Po daljši debati je sklenilo priporočati, naj se javna konkurenca ne razpiše, marveč naj se kratkim potom povabita zagrebška kiparja Frangeš in Valdec, naj napravita načrte za spomenik. Ako bi ti načrti ne ugajali, naj se pozove kipar Meštrovič, da predloži svoje načrte. Istočasno je imel sejo tudi klub hrvatskih inženirjev in arhitektov, ki je razpravljal o istem vprašanju. Ta je sklenil, naj se razpiše javna konkurenca, ki se je imajo pravico udeležiti vsi jugoslovanski umetniki, v prvi pa naj seveda pridejo v poštev hrvatski umetniki.

Shod slovanskih umetnikov se je vršil v Prerovu na Moravskem. Udeležili so se ga za Poljake: Kossak, Fetmajer, Kowalski, Żelechowski in Wodzinowski; za Bolgare: Bojimov in Badjov; za Hrvate: Auer in Dežković; za Slovence: Vesel; Jugoslovansko „Lado“ je zastopal prof. Vešin iz Sofije, praškega „Maresa“ prof. Sucharda in „Jednoto“ Kalvoda; „Sdruženi morav. umelcu“ pa so zastopali Bažek, Havelka, Jaronek, Lolek, Fr. Uprka in Kafka. Debatiralo se je o nameravani vseslovanski umetniški razstavi, ki jo je bil predlagal pisatelj Sienkiewicz; poslal se mu je s shoda pozdravni telegram. Razstava bo v Krakovu l. 1911. Pred tem pa bo v Krakovu manjša razstava slovanskih umetnikov v spomin na zmago pri Grünwaldu.

Razgled po šolskem svetu.

Hrvatski učitelj v Ameriki. Kakor poroča oseška „Drau“, je sklenil baron Rauch za sedaj odpustiti dva hrvatska učitelja, da morata v Čikago in Pittsburgh tamošnjim hrvatskim otrokom deliti pouk: Izostati smeta dve leti in dobita letne plače 5000 K.

Ureditve učiteljskih plač na Hrvaškem. Pri deželni vladi v Zagrebu se je vršila anketa glede ureditve učiteljskih plač, katere so se udeležili zastopniki učiteljske zveze in šolski nadzorniki. Zelnje učiteljstva se bodo pri končni redakciji tozadevnega zakonskega načrta kolikor mogoče upoštevali, kakor je zadržal predsednik ankete, vitez Trnski.

Milijonski dar češki „Osrednji Šolski Matici“ je dosegel 15. pret. m. vsoto 282.120 K 12 h.

Velik legat varšavskemu vseučilišču. Poljak Narbutta, bogat posestnik, je zapustil varšavskemu vseučilišču legat 400.000

rubljev. Obresti tega legata se imajo uporabljati za stipendije. Ako vseučilišče ne sprejme tega legata, se ima razdeliti med poljske dobrodelne in kulturne zavode, navedene v oporoki. Na koncu oporoke pravi Narbutta: Ako zadobi Poljska samostalnost ali avtonomijo ali če se vseučilišče premesti iz Varšave, potem pripade legat novi vladi ali zavodu, ki zamenja vseučilišče.

— **Sadovi ljudskega šolstva na Francoskem.** Statistika kaže, da ne znajo na Francoskem 4% voj. novincev čitati in pisati, na Avstrijsko-ogrskem 25% in v Spaniji, klasični deželi klerikalizma, celih 70%. To v odgovor napadalcem modernega francoskega šolstva.

— **Zagrebsko vseučilišče.** Za izrednega javnega profesorja statistike trgovskega in meničnega prava na zagrebški juridični fakulteti je imenovan privatni docent dr. Milorad Stražmiki.

— **Veliko Gajevo slavnostno priredi hrvaško akademsko društvo „Zvonimir“** na Dunaju s sodelovanjem vseh slovenskih akademskih društev. Dan slavnosti še ni določen.

— **Jugoslovanska akad. društva pod enim krovom.** Po iniciativi srbskega akad. društva „Zora“ se je osnoval na Dunaju odbor, ki se bo trudil, da stopijo vsa dunajska jugoslovanska akademska društva v čim najtesnejšo zvezo in si najmejo skupne društvene prostore.

— **Analfabeti v Italiji.** Glasom najnovejših statističnih podatkov je v sicilijanski občini Melicucca 95 odstotkov analfabetov. Obvezni šolski pouk je uveden v Italiji l. 1878. V Melicucci ni bilo celih 30 let niti ene šole, a je ni danes. Od 2346 tamošnjih prebivalcev (po popisu od 1. julija t. l.) jih je znalo čitati in pisati 143, a ti niso domači sinovi, nego dosejjeni posestniki, uradniki, karabinarji itd. Slični žalostni odnosi v pogledu analfabetizma vladajo v sicilijanski osrednji pokrajini Caltanissetti in obeh sardinskih pokrajinah Cagliari in Sassari, kjer znaša povprek število analfabetov 70 odstotkov. In ob takih žalostnih prosvetnih odnosih v lastni domovini zbirajo Italijani in dajejo velike vsote denarja za poitalijančevanje slovenskih in hrvaških otrok po naših krajih!

— **25letnica obstanka katoliškega vseučiliškega društva.** Društvo za gradnjo katol. vseučilišča v Solnogradu je slavilo 25letnico svojega obstanka. Zbralo se je v Solnogradu več škofov, med njimi tudi mariborski Napotnik, ki je oskrbel slavnostno pridigo. Navzoči so bili tudi katoliški politični svetilniki z Dunaja in drugod. Povedalo se je, da ima društvo sedaj 3.500.000 K imetja.

— **Ljudske šole na Ruskem.** Šolski odsek gosudarstvene dume je sklenil, da se smejo otroci in ljudskih šolah poučevati v njih rodnem materinem jeziku v prvih dveh letih, vendar pa se mora s poukom ruskega jezika pričeti že takoj po treh mesecih v prvem letu. V tretjem letu se morajo vsi predmeti poučevati izključno v ruskem jeziku.

— **Profesor Wahrmond** je naznanil svojim slušateljem v Pragi, da prekine predavanja zaradi 14 dnevnega dopusta iz „zdravstvenih“ vzrokov. Najbrž pa stopi Wahrmond v pokoj in sploh ne bo več predaval. Tako se je svoj čas pogodil z Marchetom. Nemška značajna svobodomiselnost je za eno blamažo bogatejša.

Raznoterosti.

× **Oddaljenost meseca od zemlje.** Po najnovejših raziskovanjih je oddaljen mesec od zemlje 384.000 km.

× **Strah v šoli.** Povodom neke italijanske slavnosti v Jersey City je počila bomba, ki je napravila v tamkajšnji ljudski šoli grozen strah. Otroci so že prej čuli, da hoče zloglasna tajna družba „Črna roka“ porušiti šolo. Ko so torej čuli otroci silen pok, so skočili iz klopa ter dirjali proti izhodu. Ker so bila vrata zaprta, so otroci padali drug na drugega; nekateri so poskakali skozi okna na cesto. Ko je policija odprla vrata, so našli cel kup otrok, ki so se valjali po tleh. Ko se je kup razvozljal, je ostalo na tleh osem deklic in pet dečkov brez zavesti. Odpeljali so jih v bolnišnico.

× **Pri katerem narodu so žene najbolj potratne?** Za obleko izda največ Angležinja. Za njo pride Američanka, ki kaj rada kupuje drage klobuke in drage kamene. Japonka je istotako razkošna v obleki. Njen pas n. pr. mora veljati 100 K, sicer ga ne mara. Glavnike ima vse obsejane z dragimi kameni, istotako uro, in nič nenavadnega ni, če stane ena njena obleka po 2400 K. Manj potratne so Francozinje. Delajo si kolikor mogoče obleko same. Za Francozinjami pridejo Nemke, Holandke, Švedinje, Danke, naravnost skromne so Rusinje. Kar se tiče Slovencev, je treba priznati, da so zadovoljne s preprosto obleko, le če pride kako dekle v mesto, hoče biti gospodična in se lepša in navleče nase, kolikor premore ali ne premore žep.

× **Izstop iz katoliške cerkve.** „Avanti“ poroča iz Rima, da je profesor na akademiji plemičev v Rimu, monsignor Giobbio, izstopil iz cerkve, da se oženi z neko damo. Giobbio je znan zaradi svojih spisov o papeški diplomaciji in je bil intimen prijatelj državnega sekretarja kardinala Merry del Vala.

× **Nečloveška roditelja.** V Glaciu pruska Slezija je obsojena na smrt 27letna dekla Ana Werner, ki je svojega 11mesečnega otroka živega zakopala. — Porotno sodišče v Bavcenu (Saksonsko) je pa obsodilo na smrt 25letnega kočijaža Vetterja, ker je umoril svojo 3letno nezakonsko hčerko. Vetter je bil otroka usmrtil z zastrupljeno čokolado.

× **Katoliška morala.** Odvetnik Avg. Heis v Landshutu na Bavarskem, prvi predsednik ondotnega klerikalnega „Windthorst-Bunda“, je bil svoj čas v Monakovem aretiran. Ta možakar je zavzemal v javnem življenju vplivno besedo in je bil goreč pospeševalec društva proti npravnosti, kar ga pa ni nič motilo, da ne bi vzdrževal intimnih stikov z neko še ne 14 let staro deklico. Peljal se je z njo v avtomobilu v Monakovo najel tam sobo v hotelu in se je z otrokom po svoje zabaval. Posledice te zabave niso seveda izostale, in katoliški moralisti jih je hotel na nedovoljen način odstraniti. Pri obravnavi se je izgovarjal, da ni vedel, da deklica še ni stara 14 let! Državni pravdnik je predlagal čednemu možu 14 mesecev, sodišče pa mu je prisodilo več, namreč poldrugo leto.

× **Voltairejevo življenje.** Ko se je Voltaire (znani francoski pisatelj in pesnik) rodil, je izgledal kakor mrtev. Bil je tako slab, da ga niso mogli oprati celih osem dni, a za krst so morali čakati 10 mesecev. Voltaire je bil vedno bolehen, ko je bil star 26 let ni mogel več prebavljati, jedi, zato je bil silno suh. V 30. letu je jemal toliko zdravil, da so se mu vsi čudili. Pil je razne čaje, zdravilne likerje in jemal razne praške. Na mesec je povprečno jemal deset raznih zdravil. Medtem je delal 20 ur in izpil po 20 čašic kave na dan. Bil je izredno čist, kar je bila v onem času prava redkost. Jedel je malo. Spaval je samo 3 ure, toda v postelji je ležal 21 ur. Tresel se je vedno od mraza. Vzlic temu je živel 84 let. Umril je tako suh, da mu je glava izgledala kakor prava lobanja z malo gole kože.

× **Največji tiskarski stroj na svetu.** Neki pariški inženir je sestavil tiskarski stroj, ki je največji. To je rotacijski stroj, ki tiska na obeh koncih. Dolg je 14 metrov. Na vsaki strani lahko tiska istočasno po en časopis, ki ima 32 strani. Težak je 100.000 kilogramov, ima 16 cilindrov, 300 valjev, ki prenašajo barvo, in rabi 120 konjskih sil. Izdelan je bil za neki velik časopis, ki izhaja v Buenos Airesu, in so ga prepeljali na posebnem parniku iz Francoske v Ameriko.

× **Žrtve alkohola v Rusiji.** L. 1908. je na delirium tremensu umrlo 9895 oseb, v pijanosti je utonilo 9165 oseb in ubilo se jih je 8758. Zaradi alkohola je zblaznelo in umrlo 3277 oseb, na drug način jih je ponesrečilo 2898, zgorelo 1530 oseb. Obesilo se jih je v pijanosti 834 in vrat si je prerezalo 675 oseb. Zaradi preobile pijače je zadela kap 1251 oseb. Krvolok alkohol je torej v enem samem letu pomoril v Rusiji 35.685 oseb, a koliko drugih nesreč je povzročil v družinah in družbi sploh v moralnem, zdravstvenem in gospodarskem oziru — tega pa ne more povedati nobeno število!

× **Reforma koledarja?** V juniju prihodnjega leta bo v Londonu mednarodni kongres trgovskih zbornic in trgovsko-obrtnih organizacij; na njem se bo tudi govorilo o reformi gregorijanskega koledarja in o ustavljenju Velike noči. Projekt, ki je že priglasi, predlaga, naj bi bilo na leto 52 tednov in en dan izven tednov, brez datuma: Novo leto. Leto bi bilo razdeljeno na 4 enake kvartale po 3 mesece, prva dva meseca bi imela po 30, zadnji pa 31 dni. Prvi dan vsakega zadnjega meseca bi prišel na nedeljo. 1. januar, 1. april, 1. julij in 1. oktober na ponedeljek, 1. februar, 1. maj, 1. avgust in 1. november pa na sredo. Prestopni dan bi se postavil med 31. junijem in 1. julijem in bi ne imel datuma ne tedenske označbe, kakor Novo leto. Projekt ima baje precej nade na sprejetje.

× **Iz rimsko-katoliške cerkve sta izstopila jezuit Bartoli in monsinjor Giobbio,** ki uživa kot zgodovinar jako velik ugled. Bartoli je prestopil v evangelijsko cerkev. Giobbio ostane brez konfesije.

Listnica uredništva.

Gradiščan: Zaradi pomanjkanja prostora prihodnjič. Kaj pa za jubilejsko številko? Na zdar!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 1784. Kranjsko. 182 1—1
V litijemskem okraju se razpisuje s tem nadučiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli na Erki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 24. decembra 1909.

Prošilec za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Litiji, dne 25. novembra 1909.

Z. 3130.

183 1—1

An der dreiklassigen Volksschule in Pölland ist eine Lehrstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 13. Dezember 1909 beim gefertigten k. k. Bezirksschulrat einzubringen.

An krainischen öffentl. Volksschulen noch nicht definitiv angestellte Bewerber haben durch ein staatsärztliches Zeugnis den Nachweis zu erbringen, daß sie für den Schuldienst die volle physische Eignung haben.

K. k. Bezirksschulrat in Krainburg, am 27. Novembra 1909.

St. 1857.

Štajersko.

184 1—1

V političnem okraju Celje razpiše se za sledeče ljudske šole učiteljske službe v stalno nameščenje:

- Službe nadučiteljev:
na dvorazrednici v Bočni, okraj Gornjigrad, II. krajni razred,
na dvorazrednici pri Sv. Jederti, okraj Laško, II. krajni razred,
na trirazrednici pri Sv. Lenartu, okraj Laško, III. krajni razred.
- Služba šolskega vodje na enorazrednici v Žusenu, okraj Šmarje, II. krajni razred.
- Na štirirazredni ljudski šoli v Zibiki, okraj Šmarje, II. krajni razred, mesto učitelja, na dvorazrednici v Orliasi, okraj Vransko, II. kr. razred, mesto učiteljice;
na dvorazrednici v Bočni, okraj Gornjigrad, II. kr. razred, mesto učiteljice s prostim stanovanjem;
na trirazrednici na Zidanem mostu, okraj Laško, II. krajni razred, mesto učitelja ali pa učiteljice;
na šestrazredni dekliški šoli v Trbovlje-Vode, II. krajni razred, mesto učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje se naj postavnim službenim potom vložijo do dne 1. januarja 1910 pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

St. 2948.

Goriško.

181 1—1

Razpis učiteljskih mest v definitivno oziroma provizorično nameščenje v sezanskem okraju:

- mesto učitelja-voditelja na enorazrednicah v Lipi, Mavhinjah, Štjaku, Temnici in na Volčjem gradu;
- mesto učiteljice na dvorazredni ljudski šoli v Kostanjevici in na Repentabru;
- mesto učiteljice na trirazredni ljudski šoli v Povirju.

Službeni prejemki so določeni v deželnem zakonu od dne 14. januarja 1906. leta deželnega zakona in ukaz št. 10.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlože službenim potom podpisanimu okrajnemu šolskemu svetu v dobi štirinajstih dni po oglasu razpisa v uradnem časopisu „Osservatore Triestino“.

Nezadostno opremljene prošnje se zavrnejo.

C. kr. okrajni šolski svet v Sežani, dne 25. novembra 1909.

Predsednik.

Zahvala.

Povodom izgube naše predrage mamice, gospe

Marije Dernjač roj. Toms,

vdove šol. ravnateljice in učiteljice ročnih del, nam je došlo iz vseh krogov prijateljev in znancev drage pokojnice toliko izrazov sožalja, da nam je nemogoče se vsakemu posebej zadostno zahvaliti. Sprejmite tem potem našo najiskrenejšo zahvalo!

Posebno hvalo smo dolžni č. duhovščini ter slavnemu učiteljskemu zboru tukajšnje slovenske šole, ki nas je podpiralo v težkih dnevih z vso požrtvovalnostjo, kakor tudi vsem drugim blagim, ki so dragi rajniki lajšali trpljenje. „Prostovoljnemu gasilnemu društvu v Sevnici“, ki se je izpreveda korporativno udeležilo, našo iskreno zahvalo! Srčno zahvalo sploh vsem, ki so spremljali nepozabno nam mamico k zadnjemu počitku!

Sevnica, 1. grudnia 1909.

185—1

Rodovina Kokot.

Vsem onim, ki ljubijo zlahkno kapljico in dobro kuhinjo z vedno svežimi raznovrstnimi jedili priporoča svojo nanovo urejeno

restavracijo

kakor tudi moderno opremljeni in ceneni

hotel „Južni kolodvor“

nasproti kolodvoru in

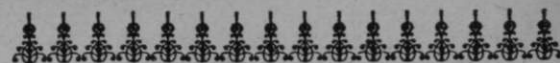
hotel „TRIGLAV“

v Bohinjski Bistrici.

Krasna lega, največji komfort, planinsko letovišče.

A. Seidel,
restavrat.

68 12—9

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem
poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd.

11 26—25

30 24—21

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, športnih oblek, površnikov, in dežnih plaščev in zimskih sukenj. Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovejšem kroju.

Na zahtevanje se pošilja na izbiro tudi brez porzeta. V zalogi so vedno najmodernejske damske obleke. Jako nizke cene.

O. Bernatovič.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. amerikska
tovarna Cottage-Organs in
orgelj-harmonijev.

36
52 45

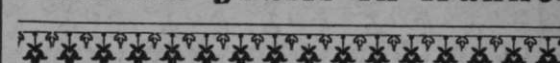
Najboljše
orgelj-harmonije
obeh sistemov izdeluje
in pošilja najceneje
RUDOLF PAJKR
& Komp.,
Kraljevi gradec št. 133
(Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obah sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice

111 52—22

Marije Jirsové

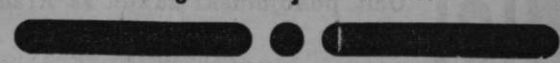
učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 metrov dolgih odrezkov čefira, kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorci blaga zastoj in franko.

Priporočamo našim gospodinjam pravi :FRANKOV: kavni
pridatek iz zagrebške tovarne.

sl. Zaga II. Y 1161, 5:9 I. V.

Krasne diplome

namenjene častnim članom

je natisnila v različnih barvah in jih priporoča ob priliki takih imenovanj sl. šolskim vodstvom, krajnim in okrajnim šol. svetom, sl. sokolskim, bralnim, pevskim in drugim društvom, sl. občinam in uradom itd.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

167 3-3

V najtistem založništvu je izšla:

VOJVODINA KRANJSKA

Izdava A za šole:

17 zemljepisnih narisov v barvotisku z besedilom in dodatnim pojasnilom zemljepisnih znamenj.

Sestavljen in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Visoki deželni svet kranjski je z razpisom z dne 25. maja 1907, št. 2463, odobril in pripustil to učilo v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Vsi nariski, izvršeni na 18 listih, so risani v merilu 1 : 75.000. — Velikost 87 x 60 cm.

Torej ponazorijo po minimalnem načrtu za zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega razreda lahko na daljavo čitajo.

Cena 10 K.

lg. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Cena 1 K.

Izdava B za učence:

17 zemljepisnih narisov v barvotisku z besedilom.

Sestavljen in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Izbor učiva se nastavlja doslovno na podoben učni načrt, ki ga je odobril c. kr. deželni šolski svet z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, in ki velja kot normativ za domoznanski pouk v četrtim šolskem letu 2-, 3-, 4- in večrazrednih ljudskih šol. Z razpisom vis. c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 28. januarja 1908, št. 468, je to delo odobreno kot učilo na ljudskih in meščanskih šolah.

Našim rodbinam priporočamo 40
- Kolinsko cikorijo -

„SLAVIJA“ vzajemno zavarovalna banka V PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživetja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na službini, pokojnini, ženitveni kaveji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital . . . K 1053.737.339-88

Zavarovalnine . . . „ 8.090.621-62

Izplačane škode in kapitali leta 1905 . . . 4.361.283-89

Rezervne in poroštvene zaloge . . . 41.335.041-01

Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška) . . . 2.188.391-24

Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva . . . 34.087.781-48

Izplačana dividenda členom življen. oddelkov l. 1905 . . . 206.296-40

V vsem pa doslej . . . 1.606.893-21

V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za . . . 3.004.509-80

V 37 letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim členom odd. I—V. za škode in nagrade . . . 97.814.430-97

Vsa pojasnila daje 14 26—24

General. zastop banke „Slavije“
v Ljubljani,

Gosposke ulice št. 12.

Najlepše darilo

vsakemu otroku je lepa knjiga! Zato kupujte krasne knjige za mladino, ki so:

A. Rapè: Mladini

A. Rapè: Dáne

J. Slapšak: Spisi

Mišjakovega

Julčka

E. Gangl: Zbrani spisi za mladino

Vsak izvod v elegantni vezbi stane samo 1 K, po pošti 16 h več. Naročila sprejema „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

172 9-3

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Vinarska in gospodarska zadruga

v Dornbergu na Goriškem
ima naprodaj mnogo tisoč hektolitrov najizbornejšega vina.

Na zahtevo se služi z vzorci.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani priporoča vizitke in raznovrstne kuverte s firmo.

Naš denarni zavod.

(15) 12—12

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—1/2 7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 886.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 5%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in vključenih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštah znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sicer	11 rokov à 9 K — h,	12. rok 4 K 73 h
B	18 „ „ „ „ „	17 „ 6 „ „	18. „ 3 „ 56 „
C	24 „ „ „ „ „	23 „ 4 „ 50 „	24. „ 4 „ „
D	36 „ „ „ „ „	37 „ 3 „ „	38. „ — „ 66 „
E	46 „ „ „ „ „	45 „ 2 „ 50 „	46. „ 1 „ 81 „
F	60 „ „ „ „ „	59 „ 2 „ „	60. „ — „ 70 „
G	70 „ „ „ „ „	69 „ 1 „ 75 „	70. „ 1 „ 42 „
H	85 „ „ „ „ „	84 „ 1 „ 50 „	85. „ 1 „ 26 „

Zadružni lokal je v Ljubljani, Gradišče št. 4., I. nadstr.

Učiteljska tiskarna priporoča sledeče knjige:

Učne načrte za Kranjsko za eno- in dvorazrednice po	K —50
od tri- do osemrazrednice po . . .	—60
Načela za obči načrt ponavljalne šole	—25
Cesarska pesem, čveteroglasna . . .	—14
Brunet, Telovadba, najnovejša izdaja	4—
Adamič, Slava cesarju Francu Jožefu I.	4—
Besedilo k Adamičevi spevoigr . . .	—10
Štupar, O prvinah in spojinah . . .	1-50
Dr. E. Bretl, Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe	—20
Izvršilni predpis k dok. šol. in uč. redu	1-20
Učit. pokojninski zakon za Kranjsko	—20

Mladinski spisi:

A. Rapè: Mladini I.	1—
J. Slapšak: Spisi Mišjakovega Julčka I.	1—
E. Gangl: Zbrani spisi za mladino I.	1—
A. Rapè: Dana	1—

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 Ljubljana Gradišče št. 4

priporoča sl. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge

Ceniki se pošiljajo zastonj in franko. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvrši točno, okusno in po solidnih cenah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Učiteljska tiskarna priporoča sl. šol. vodstvom in gg. učiteljem razun vseh najnovejših tiskovin za ljudske in meščanske šole posebno:

Razne napise na lepenki. Vse vrste poštne tiskovine za šolsko uporabo. Vse uradne in vse knjigovodstvene tiskovine za obrtno-nadaljevalne šole, prirejene po strok. učit. g. H. Podkrajšku. Vse tiskovine za otroške vrtce. Razne mape za uradne spise, za šol. matico iz posameznih listov, za zbirko normalij itd. Spominske liste za dečke in deklice, izdane od Slovenske šolske matice. Podkladke, ovojni papir, pivnik, pisemski papir za šolsko uporabo.